

Michał Kałka
Kolonia Poczesna

Poczesna.08.04.2026

Wojewoda Śląski
Marek Wójcik
Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice

Szanowny Panie Wojewodo,

Działając jako radny Gminy Poczesna oraz współautor petycji nr 1153/2025 rozpatrywanej przez Parlament Europejski, dotyczącej funkcjonowania składowiska odpadów w Sobuczynie, przedstawiam stanowisko w związku z procedowanym wnioskiem dotyczącym zmiany granic administracyjnych.

Przedmiotowa sprawa nie ma charakteru wyłącznie ustrojowego, lecz pozostaje w bezpośrednim związku z funkcjonowaniem instalacji mogącej znacząco oddziaływać na środowisko, co wymaga jej oceny również w świetle przepisów prawa Unii Europejskiej oraz standardów wynikających z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Planowana zmiana granic administracyjnych stanowi element procesu mogącego prowadzić do zmiany warunków funkcjonowania tej instalacji, bez zmiany jej rzeczywistego oddziaływania na środowisko, co rodzi poważne wątpliwości co do zgodności podejmowanych działań z przepisami dotyczącymi oceny oddziaływania na środowisko oraz zasadą skuteczności prawa Unii Europejskiej.

Stanowisko niniejsze oparte jest na dostępnych dokumentach, w tym materiałach przekazanych instytucjom Unii Europejskiej, wynikach referendum lokalnego oraz informacjach dotyczących funkcjonowania instalacji.

Jednocześnie informuję, że sprawa została przedstawiona wszystkim posłom na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oraz posłom do Parlamentu Europejskiego, z wnioskiem o jej analizę w kontekście przestrzegania prawa Unii Europejskiej, w szczególności w zakresie planowanej zmiany granic administracyjnych prowadzącej do przejęcia terenów Gminy Poczesna, co w obecnym stanie faktycznym może wskazywać na działania ukierunkowane na zabezpieczenie interesów podmiotu prowadzącego instalację, kosztem interesu społeczności lokalnej. Powyższe potwierdza ponadlokalny charakter sprawy oraz jej istotne znaczenie dla oceny prawidłowości działań organów publicznych

Zmiana ta prowadzi do:

- przejęcia kontroli nad instalacją przez inny podmiot administracyjny,
- zmiany układu decyzyjnego w zakresie dalszego funkcjonowania i rozbudowy składowiska,
- ograniczenia wpływu społeczności lokalnej gminy Poczesna, która ponosi skutki oddziaływania instalacji.

W konsekwencji zmiana granic nie stanowi działania neutralnego, lecz element procesu zmierzającego do zmiany warunków prowadzenia instalacji.

W orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (m.in. sprawy C-392/96 oraz C-142/07) jednoznacznie wskazano, że niedopuszczalne jest stosowanie rozwiązań formalnych prowadzących do obejścia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Trybunał podkreślił, że:

- ocenie podlega rzeczywisty charakter i skala oddziaływania przedsięwzięcia,
- a nie jego formalna kwalifikacja czy konstrukcja prawna,
- oraz że niedopuszczalne jest dzielenie lub przekształcanie przedsięwzięć w sposób prowadzący do uniknięcia pełnej oceny środowiskowej.

Wskazany kierunek orzecznictwa obejmuje również sytuacje, w których zmiana formy prawnej lub administracyjnej prowadzi do zmiany warunków decyzyjnych, bez zmiany rzeczywistego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W niniejszej sprawie występuje mechanizm analogiczny:

- rzeczywiste oddziaływanie składowiska pozostaje niezmienione,
- zmieniane są natomiast ramy administracyjne i decyzyjne poprzez zmianę granic,

- co może prowadzić do ograniczenia lub obejścia obowiązku przeprowadzenia pełnej oceny oddziaływania na środowisko.

W konsekwencji planowana zmiana granic administracyjnych nosi znamiona działania zmierzającego do obejścia przepisów prawa Unii Europejskiej w zakresie oceny oddziaływania na środowisko.

Na tle powyższych wymogów należy wskazać na utrwaloną praktykę stosowania prawa Unii Europejskiej w państwach członkowskich.

W sprawie C-72/12 (Altrip) dotyczącej inwestycji hydrotechnicznej w Niemczech Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jednoznacznie przesądził, że ocena oddziaływania na środowisko musi mieć charakter rzeczywisty, pełny i skuteczny, a jej braki lub nieprawidłowości mogą prowadzić do podważenia decyzji wydanej na jej podstawie.

Trybunał podkreślił również, że społeczeństwo musi mieć realną możliwość zakwestionowania decyzji, a państwo nie może wprowadzać rozwiązań, które utrudniają kontrolę prawidłowości procedury środowiskowej.

W praktyce oznacza to, że w państwach Unii Europejskiej decyzje dotyczące przedsięwzięć oddziałujących na środowisko nie mogą opierać się na ocenie formalnej lub niepełnej, a wszelkie wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzenia OOS rodzą istotne ryzyko prawne dla podejmowanych rozstrzygnięć.

W kontekście niniejszej sprawy powyższe standardy mają szczególne znaczenie, ponieważ ewentualne braki w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, połączone ze zmianą warunków administracyjnych funkcjonowania instalacji, mogą prowadzić do sytuacji analogicznej do tej, którą Trybunał uznał za niedopuszczalną.

Zgodnie z dyrektywą 1999/31/WE składowiska odpadów muszą być prowadzone w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu środowiska oraz ograniczający uciążliwości, w tym zapachowe.

Zgodnie z dyrektywą 2008/98/WE gospodarka odpadami nie może powodować zagrożenia dla zdrowia ludzi ani uciążliwości dla mieszkańców.

Zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE przed wydaniem decyzji dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko konieczne jest przeprowadzenie pełnej oceny oddziaływania na środowisko, obejmującej wszystkie istotne aspekty funkcjonowania instalacji.

Dyrektywa ta wymaga również zapewnienia zainteresowanej społeczności możliwości wczesnego i skutecznego udziału w postępowaniu oraz przewiduje możliwość kwestionowania legalności decyzji, działań lub zaniechań.

W niniejszej sprawie powstają poważne wątpliwości co do spełnienia powyższych wymogów, w szczególności w kontekście planowanej rozbudowy instalacji oraz zmiany warunków jej funkcjonowania.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko jako procedury obejmującej całość przedsięwzięcia i jego rzeczywiste skutki.

Ewentualne rozdzielenie procesu zmiany granic administracyjnych od oceny środowiskowej prowadziłoby do podważenia skuteczności dyrektywy OOS oraz standardów wynikających z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sprawa funkcjonowania składowiska odpadów w Sobuczynie jest przedmiotem postępowania na poziomie Unii Europejskiej w ramach Petycji nr 1153/2025 rozpatrywanej przez Parlament Europejski.

W komunikacie Parlamentu Europejskiego wskazano, że sprawa powinna być analizowana w świetle dyrektyw 1999/31/WE, 2008/98/WE oraz 2011/92/UE.

Oznacza to, że działania organów krajowych w niniejszej sprawie mogą podlegać dalszej ocenie na poziomie Unii Europejskiej.

W dniu 29 marca 2026 r. przeprowadzono referendum lokalne, w którym frekwencja przekroczyła 51%. Mieszkańcy jednoznacznie sprzeciwili się zmianie granic administracyjnych oraz jej konsekwencjom. Wola społeczności lokalnej została wyrażona w sposób bezpośredni i powinna stanowić istotny element oceny niniejszej sprawy.

Na tle niniejszej sprawy szczególnie istotne jest odniesienie do standardów europejskich w zakresie uwzględniania woli społeczności lokalnej.

W Hamburg w dniu 12 października 2025 r. przeprowadzono referendum, w którym udział wzięło 573 278 mieszkańców (43,7% uprawnionych). Wynik tego referendum został uznany za wiążący i przełożył się bezpośrednio na działania legislacyjne organów publicznych.

Przykład ten potwierdza, że w państwach członkowskich Unii Europejskiej wola społeczności lokalnej w sprawach o istotnym znaczeniu środowiskowym powinna być traktowana jako element realnie wpływający na proces decyzyjny, a nie wyłącznie formalny.

W związku z powyższym wnoszę o:

wydanie negatywnej opinii w sprawie zmiany granic administracyjnych, z uwagi na poważne wątpliwości co do zgodności proponowanych działań z prawem Unii Europejskiej, w tym ryzyko obejścia przepisów środowiskowych, brak aktualnej i kompleksowej oceny oddziaływania instalacji na środowisko, jednoznaczny sprzeciw społeczności lokalnej wyrażony w referendum, a także potencjalne skutki prawne związane z podjęciem rozstrzygnięcia obarczonego wadą prawną, w tym ryzyko jego podważenia w trybach krajowych i europejskich.

Zmiana granic administracyjnych w niniejszej sprawie nie stanowi działania neutralnego, lecz prowadzi do zmiany układu decyzyjnego w sposób umożliwiający dalsze funkcjonowanie i rozbudowę instalacji bez zmiany jej rzeczywistego oddziaływania na środowisko.

Sprawa objęta jest Petycją nr 1153/2025, co oznacza, że działania organów krajowych będą oceniane również na poziomie Unii Europejskiej.

Michał Kałka
Radny Gminy Poczesna